

Geurcontouren / Resistentiecontouren

Bij intensieve-veehouderij is het belangrijk dat er geurcontouren worden gehanteerd om stankoverlast te voorkomen. Recent onderzoek heeft echter aangetoond dat deze vorm van veehouderij ook ernstige effecten kan hebben op de *gezondheid* van omwonenden.

Vrijwel alle kippen in de intensieve-veehouderij blijken besmet met antibiotica-resistente ESBL-producerende bacteriën.¹ Micro-organismen kunnen door direct contact of via het milieu (water, lucht) op de mens overgaan. Menselijke darmbacteriën kunnen daardoor genetisch veranderen en ook het enzym ESBL gaan produceren dat antibiotica afbreekt. De meeste in Nederland gebruikte antibiotica werken dan niet meer waardoor blaasontsteking en bloedvergiftiging niet meer zijn te behandelen.

De toename van deze resistentie baart de deskundigen de grootste zorgen. Nog geen maand geleden publiceerde de Gezondheidsraad het rapport *Antibiotica in de veeteelt en resistente bacteriën bij mensen*. Een week geleden stuurde de minister een brief naar de Kamer waarin zij aangaf welke maatregelen genomen zullen worden (vooral beperking van antibiotica in de intensieve-veehouderij).²

Drie maanden geleden verscheen het onderzoeksrapport *Mogelijke effecten van intensieve-veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen*.³ Onder andere bleek dat binnen een straal van ca. 250 - 1000 meter verhoogde concentraties (multiresistente) micro-organismen meetbaar zijn. Verder onderzoek moet leren welke afstandsnormen voor de verschillende micro/organismen (MRSA, ESBL etc.) veilig zijn voor omwonenden.

Het lijkt daarom onvermijdelijk dat er in de naaste toekomst behalve geur- ook *resistentiecontouren* zullen worden gehanteerd: afstandsnormen die voorkomen dat omwonenden blootgesteld worden aan antibiotica resistente micro-organismen. De GGD-en in Nederland willen gezien het risico voor de volksgezondheid *niet wachten* op verder onderzoek en een toetsingskader en normstelling, maar willen nu maatregelen die zich richten op het **verplaatsen van bedrijven weg bij dorpskernen en kleine buurtgemeenschappen** (zie persbericht GGD op de achterzijde).

Een concrete casus hiervan is de verlening van een bouw- en milieuvergunning voor het uitbreiden van een pluimveebedrijf tot 41.000 kippen, gelegen binnen 100 meter van woningen aan de Langeraarweg. Omdat er kans is op serieuze of onomkeerbare (gezondheids)schade mag het gebrek aan volledige wetenschappelijke zekerheid hierover voor de Gemeente Nieuwkoop niet gebruikt worden als reden om maatregelen uit te stellen (voorzorgbeginsel).

Het is essentieel dat de gemeenteraad en B&W Nieuwkoop van deze ontwikkelingen op de hoogte zijn, zodat geen beleidsbeslissingen worden genomen die de volksgezondheid in gevaar brengen. In voorkomende gevallen doet de gemeente er goed aan bij het beslissen over milieuvergunningen de gezondheidsaspecten specifiek mee te nemen door bijvoorbeeld advies aan de GGD te vragen.

W. Beekhuizen, arts

Langeraarweg 266
2461 GX Nieuwkoop

willem.md@wxs.nl
0172-605780

Reactie op IRAS rapport: GGD Nederland dringt aan op versneld vaststellen afstandsnorm

Uitgegeven: 23 juni 2011 - 08:48

Op 21 juni is het IRAS rapport uitgebracht. Dit rapport beschrijft de relatie tussen de intensieve veehouderij en de gezondheid van omwonenden. Minister Schippers heeft de Tweede Kamer hierover geïnformeerd en laat weten dat zij de constatering van het onderzoek uiterst serieus neemt en de conclusies van de onderzoekers onderschrijft. GGD Nederland mist echter concrete maatregelen op dit dossier.

GGD Nederland dringt er op aan zo snel mogelijk te komen tot een heldere afstandsnorm. Hierdoor is de GGD beter in staat is te adviseren over gezondheidsrisico's aan burgers, gemeenten en de sector zelf.

De onderzoekers constateren dat wonen nabij intensieve veehouderij tot effecten op de luchtwegen kan leiden. De omwonenden zijn potentieel blootgesteld aan endotoxinen en micro-organismen. De niveaus zijn in de regel laag, maar er kunnen lokale situaties zijn dat het niveau voldoende hoog is om bij een deel van de omwonenden tot effecten op de luchtwegen te leiden. Bij omwonenden wordt minder astma geconstateerd, maar astmapatiënten hebben wel meer last van luchtweginfecties als ze in de buurt van veehouderijbedrijven wonen. Astma komt wel vaker voor in de buurt van nertsenfokkerijen. Ook constateren de onderzoekers dat geitenbedrijven en pluimveebedrijven geassocieerd worden met meer longontsteking. GGD Nederland pleit er daarom voor om in te zetten op een drietal maatregelen.

1) Bevorderen afwaartse beweging, afstand bedrijven tot woonkernen vergroten

In afwachting van verder onderzoek acht GGD Nederland het ook nu al van belang om maatregelen gericht op vermindering van de lokale blootstelling door te voeren. Deze maatregelen dienen zich te richten op het verplaatsen van bedrijven weg bij dorpskernen en kleine buurtgemeenschappen en op het beperken van de uitstoot van fijn stof en micro-organismen op veehouderijbedrijven, dat wil zeggen het versneld doorvoeren van de afwaartse beweging. GGD Nederland wijst hierbij ook op de gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten en veehouderijsector zelf. Tot op welke afstand dit zou moeten gebeuren is met de resultaten van het onderzoek niet eenduidig te zeggen. Zeker is wel dat dit een discussiepunt is, wat nadere uitwerking en onderzoek behoeft. De resultaten suggereren afhankelijk van de parameter een straal van ca. 250 - 1.000 meter waarbinnen verhoogde concentraties meetbaar zijn. Een duidelijk verband tussen afstand en gezondheidsrisico's is echter niet uit de gegevens van dit onderzoek te herleiden. Er is grote behoefte bij burgers, gemeenten en de sector zelf aan heldere toetsingscriteria. GGD Nederland dringt er daarom op aan om op korte termijn met belanghebbende partijen een afstandsnorm te bepalen en niet langer te wachten tot nieuwe onderzoeksresultaten bekend zijn.

2) Ontwikkeling van een beoordelingskader en gezondheidsadvies bij vergunningverlening

Minister Schippers onderschrijft dat er geen beoordelingskader is, op basis waarvan gezondheidsrisico's exact kunnen worden beoordeeld. Als ook, welke maatregelen vervolgens genomen moeten worden om de uitstoot van micro-organismen en endotoxinen te beperken. Alsmede tot een oordeel te komen wat de minimale afstand moet zijn tussen veebedrijven en woongebieden in Nederland. Deze vragen worden meegenomen in het onderzoek van de Gezondheidsraad dat over 6 maanden klaar zal zijn. GGD Nederland ondersteunt dit en vindt dat gezondheid bij de besluitvorming over beleids- en planontwikkeling voor intensieve veehouderij een duidelijke plaats moet krijgen en een verplichtend karakter moeten krijgen. De onderzoeksresultaten onderschrijven dit standpunt.

3) Nader onderzoek naar gezondheidseffecten

Daarnaast zijn de aanbevelingen gericht op het onderzoeken van complicaties bij mensen met astma of COPD die in de nabijheid wonen van veehouderijbedrijven belangrijk om gericht preventieve maatregelen te kunnen nemen. GGD Nederland ondersteunt dit en zal de minister vragen om, net als bij het IRAS rapport, de GGD'en te betrekken bij de uitvoering van het onderzoek van de Gezondheidsraad.

¹ <http://www.umcutrecht.nl/subsite/medischemicrobiologie/Research/Antibiotic+Resistance/eSBL.htm>

² Gezondheidsraad. *Antibiotica in de veeteelt en resistente bacteriën bij mensen*.

Den Haag: Gezondheidsraad, 2011; publicatienr. 2011/16.

³ *Mogelijke effecten van intensieve-veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen*. IRAS Universiteit Utrecht, NIVEL, RIVM, 7 juni 2011